

IL SACRIFICIO NELLA SOCIETA 'La dialettica fra ideali e doveri

Napoli 18-20 Settembre 2026

ABSTRACTS

Dissolvenze e cesure tra sacrificio e dovere.

Ronny Jaffè

L'autore intende focalizzare l'attenzione sui concetti di sacrificio e di dovere indicando gli aspetti di contiguità e di differenza.

Il dovere naturalmente richiama sia alle richieste poste ed imposte dall'altro – dal potere, dalla legge – sia al Super-lo interno nella duplice accezione di Super-lo benevolo e di Super-lo tirannico mentre il sacrificio richiama maggiormente il legame emotivo ed affettivo tra sé e l'altro.

Il concetto di sacrificio è un concetto meno esplorato in psicoanalisi ma è molto importante da comprendere: Il sacrificio può essere espressione d'amore verso l'altro e contestuale rinuncia a proprie istanze narcisistiche ed egoistiche ma può anche scivolare in annientamento del sé che di riflesso comporta l'annientamento dell'altro. Alla luce di queste considerazioni generali l'autore intende fare riferimento al mito di Demetra dea della natura e madre disperata quando la figlia Persefone viene rapita: il rapimento, la sottrazione provoca un lutto che annienta Demetra che abdica al dovere -inteso come senso di responsabilità - di provvedere al nutrimento degli altri. Sarà attraverso il successivo intervento di Zeus -che in prima istanza aveva consegnato Persefone ad Ade – che verrà restituita ogni anno per sei mesi Persefone a Demetra: la madre potrà ritrovare un senso vitale che le consentirà di prendersi nuovamente cura della natura.

L'autore ritiene questo mito molto evocativo in quanto affronta il tema sacrificio-dovere, la ciclicità del tempo, l'attesa temporale, il legame madre figlia, l'articolazione tra relazione duale primaria e relazione con la collettività ed il crinale che attraversa ogni soggetto tra Eros e Thanatos.

Η ΘΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η διαλεκτική ανάμεσα στα ιδεώδη και τις υποχρεώσεις

Νάπολη, 18–20 Σεπτεμβρίου 2026

Διαβαθμίσεις και τομές ανάμεσα στη θυσία και το καθήκον

Ronny Jaffè

Ο συγγραφέας επιδιώκει να εστιάσει την προσοχή στις έννοιες της θυσίας και του

καθήκοντος, αναδεικνύοντας τόσο τα σημεία συνάφειας όσο και τις διαφορές τους.

Το καθήκον παραπέμπει αφενός στις απαιτήσεις που τίθενται και επιβάλλονται από τον Άλλο – την εξουσία, τον νόμο – και αφετέρου στο εσωτερικευμένο Υπερεγώ, τόσο στη μορφή του ευμενούς όσο και του τυραννικού Υπερεγώ. Η θυσία, αντίθετα, παραπέμπει κυρίως στον συναισθηματικό και συγκινησιακό δεσμό ανάμεσα στον εαυτό και τον Άλλο.

Η έννοια της θυσίας έχει διερευνηθεί λιγότερο στην ψυχανάλυση, ωστόσο είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η θυσία μπορεί να αποτελεί έκφραση αγάπης προς τον άλλον και ταυτόχρονα παραίτηση από ναρκισσιστικές και εγωιστικές επιδιώξεις· μπορεί όμως επίσης να διολισθήσει σε μια διαδικασία αφανισμού του εαυτού, η οποία, ως αντανάκλαση, συνεπάγεται και τον αφανισμό του άλλου.

Με αφετηρία αυτές τις γενικές σκέψεις, ο συγγραφέας αναφέρεται στον μύθο της Δήμητρας, θεάς της φύσης και απελπισμένης μητέρας όταν η κόρη της, η Περσεφόνη, απάγεται. Η αρπαγή και η απώλεια προκαλούν ένα πένθος που συντρίβει τη Δήμητρα, οδηγώντας την να εγκαταλείψει το καθήκον της – ως αίσθημα ευθύνης – να φροντίζει για τη θρέψη των ανθρώπων και της φύσης.

Μόνον έπειτα από την παρέμβαση του Δία – ο οποίος αρχικά είχε παραδώσει την Περσεφόνη στον Άδη – αποφασίζεται η επιστροφή της Περσεφόνης στη μητέρα της για έξι μήνες κάθε χρόνο. Έτσι η Δήμητρα ανακτά εκ νέου τη ζωτική της δύναμη και μπορεί να φροντίσει ξανά τη φύση.

Ο συγγραφέας θεωρεί ότι ο μύθος αυτός είναι ιδιαίτερα εύγλωττος, καθώς πραγματεύεται τη σχέση ανάμεσα στη θυσία και το καθήκον, την κυκλικότητα του χρόνου, την αναμονή, τον δεσμό μητέρας–κόρης, την άρθρωση ανάμεσα στην πρωταρχική δυαδική σχέση και τη σχέση με τη συλλογικότητα, καθώς και το όριο που διασχίζει κάθε ανθρώπινο υποκείμενο ανάμεσα στον Έρωτα και τον Θάνατο.